

Instytucje w programach operacyjnych (III) – PO Kapitał Ludzki

PAWEŁ ZDUN

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) jest największym instrumentem finansowym w Unii Europejskiej, skonstruowanym w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego, którym zarządza jedna instytucja. Łączny budżet PO KL wynosi 11,4 mld euro, z czego wkład EFS to 9,7 mld euro.

W odróżnieniu od Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z którego współfinansowane jest wiele programów operacyjnych (wdrażanych na poziomie krajowym i regionalnie), w okresie 2007–2013 całe wsparcie z EFS dla Polski zostało skupione w ramach omawianego programu operacyjnego. Jego złożoność wynika m.in. z tego, że wspiera wiele obszarów, jak: zatrudnienie, integrację społeczną, adaptacyjność przedsiębiorstw, edukację i szkolnictwo wyższe, służbę zdrowia, a także zdolności instytucjonalne administracji państwowej i samorządowej.

W programie tym przewidziano udzielanie wsparcia na dwóch poziomach – centralnym oraz regionalnym. Przyjęcie takiej konstrukcji stwarza bardzo duże wyzwania, w szczególności dla instytucji zarządzającej programem, w zakresie wypracowania jednolitego systemu realizacji programu, jak i koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie. Skupienie całego wsparcia EFS w ramach jednego programu daje możliwości optymalnego kreowania polityki w wybranych obszarach. Z drugiej strony, przekazanie ponad 60 proc. środków dostępnych w PO KL do wdrażania na szczeblu regionalnym sprawia, że niezwykle trudnym wyzwaniem staje się zachowanie równowagi pomiędzy autonomizacją działań poszczególnych samorządów województw, a działaniami, które są podejmowane na szczeblu centralnym.

Zarządzanie

Instytucją Zarządzającą Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Komórką organizacyjną Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, bezpośrednio odpowiedzialną za techniczne zarządzanie programem jest Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym (DZF). Siedziba departamentu znajduje się w Warszawie, przy ul. Chałubińskiego 8, tel. 022 501 50 04, 022 501 50 01. Funkcję dyrektora departamentu sprawuje Paweł Chorąży. Osobą nadzorującą prace departamentu, na szczeblu kierownictwa ministerstwa, jest Jarosław Pawłow-

ski – podsekretarz stanu w MRR. Departament Zarządzania EFS ma duże doświadczenie we wdrażaniu wsparcia z tego funduszu, gdyż pełni również funkcję Instytucji Zarządzającej dla Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004–2006 oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. W zakresie prac departamentu działa infolinia pod nr tel. 0 801 337 801 (0 801 EFS 801). Informacje można również uzyskać poprzez adres e-mail: pokl@mrr.gov.pl.

Do podstawowych zadań instytucji zarządzającej należy zapewnienie właściwej realizacji programu – zgodnej z zasadami zarządzania finansami pochodzącymi z funduszy strukturalnych, określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z 18 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999. Najważniejszym zadaniem jest opracowanie systemu realizacji programu, który zapewni sprawny wybór projektów dofinansowywanych ze środków EFS.

Pośrednictwo w zarządzaniu

W przypadku programu, z którego wsparcia może korzystać bardzo wiele grup odbiorców – zarówno osoby indywidualne, jak i wiele instytucji – oczywiste jest, że w jego realizację musi być zaangażowanych wiele wyspecjalizowanych instytucji. W realizację PO KL, poza instytucją zarządzającą, zaangażowanych jest 19 instytucji pośredniczących, którym na podstawie porozumień przekazano szereg zadań. Najważniejsze z nich to koordynacja działań w ramach nadzorowanego priorytetu PO KL. Instytucje te pełnią więc funkcję strategiczną na poziomie priorytetu. Warto podkreślić, że PO KL wytycza ogólne ramy zakresu wsparcia w ramach określonych priorytetów, natomiast każda instytucja pośrednicząca ma wiele możliwości ukierunkowania tej pomocy tak, by w jak najlepszym stopniu odpowiadała potrzebom danego regionu czy też – w przypadku komponentu centralnego – działowi polityki. Instytucja

PODMIOTY PEŁNIĄCE FUNKCJĘ INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCYCH W WOJEWÓDZTWACH

Komponent regionalny priorytety VI – IX	
WOJEWÓDZTWO	INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA
Dolnośląskie	Urząd Marszałkowski, Departament Spraw Społecznych
Lubelskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS
Lubuskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS
Kujawsko-pomorskie	Urząd Marszałkowski, Wydział Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
Łódzkie	Urząd Marszałkowski, Departament ds. PO KL
Małopolskie	Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej
Mazowieckie	Urząd Marszałkowski, Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego
Opolskie	Urząd Marszałkowski, Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
Podkarpackie	WUP Rzeszów
Podlaskie	Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych
Pomorskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS
Śląskie	Urząd Marszałkowski, Wydział EFS
Świętokrzyskie	Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, Biuro PO KL
Warmińsko-mazurskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS
Wielkopolskie	Wojewódzki Urząd Pracy
Zachodniopomorskie	Wojewódzki Urząd Pracy

pośrednicząca może to czynić poprzez m. in. przypisywanie określonej alokacji środków na poszczególne działania w priorytetach, coroczne wskazywanie typów projektu, których realizacja jest najbardziej pożądana, jak również proponowanie kryteriów wyboru projektów, zatwierdzanych następnie przez Komitet Monitorujący PO KL. W pierwszych pięciu priorytetach PO KL (komponencie centralnym) środki z EFS są przeznaczane przede wszystkim na wspieranie funkcjonujących w danym obszarze systemów i struktur – wzmacnianie potencjału instytucjonalnego służb zatrudnienia i integracji społecznej, wsparcie przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu w wymiarze ponadregionalnym i ogólnopolskim, systemu edukacji oraz szkolnictwa

wyższego oraz poprawę funkcjonowania instytucji publicznych. W związku z tym, nie bez przyczyny rolę instytucji pośredniczących pełnią resorty odpowiedzialne za kreowanie polityki w wymienionych obszarach. Pierwszymi pięcioma priorytetami PO KL zarządzają cztery resorty. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej koordynuje działania w ramach priorytetu I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz priorytetu II „Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących”. Komórką organizacyjną resortu, która technicznie pełni funkcję instytucji pośredniczącej, jest Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego z siedzibą w Warszawie, ul. Tamka 3, tel. 022 461 63 04. Dyrektorem Departamentu jest Ewa Wróbel.

Za realizację zadań w ramach priorytetu III „Wysoka jakość systemu oświaty”, ukierunkowanego na wsparcie edukacji, odpowiada Ministerstwo Edukacji Narodowej. Komórką organizacyjną w ramach tego resortu, pełniącą funkcję instytucji pośredniczącej jest Departament Funduszy Strukturalnych, którego dyrektorem jest Maria Branecka. Departament ma swoją siedzibę w Warszawie, przy al. Szucha 25, tel. 022 347 42 42.

Priorytetem IV „Szkolnictwo wyższe i nauka”, kieruje Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Rolę instytucji pośredniczącej w tym przypadku pełni Departament Wdrożeń i Innowacji, którym zarządza dyrektor Bartłomiej Gorlewski. Siedziba departamentu mieści się w Warszawie przy ul. Wspólnej 1/3, tel. 022 628 32 29.

W toku prac nad przygotowaniem PO KL inne rozwiązanie przyjęto względem priorytetu V Dobre rządzenie, dla którego nie została ustanowiona instytucja pośrednicząca i w tym przypadku instytucją koordynującą działania w priorytecie jest bezpośrednio Instytucja Zarządzająca Programem – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Przyjęcie takiego rozwiązania wynikało przede wszystkim z faktu, iż wsparcie jest kierowane do zupełnie różnych pod względem działania grup docelowych. W skład tego katalogu wchodzi: administracja rządowa, administracja samorządowa, wymiar sprawiedliwości, organizacje pozarządowe, przedstawiciele organizacji pracodawców

i związków zawodowych. W priorytecie V przewidziano wiele instrumentów, które będą wspierały współpracę pomiędzy wymienionymi środowiskami. Odpowiednie skoordynowanie działań, których zadaniem jest pozytywne wpływanie na rozwój współpracy pomiędzy środowiskami, mającymi w wielu przypadkach odmienne interesy jest trudnym wyzwaniem. W związku z tym, słuszną wydaje się decyzja pozostawienia koordynacji tego typu działań bezpośrednio pod pieczęć instytucji zarządzającej.

W zakresie priorytetów wchodzących w skład komponentu centralnego programu rola instytucji pośredniczącej została przyporządkowana w oparciu o zakres wsparcia w danym priorytecie. Z kolei w przypadku komponentu regionalnego programu, który stanowią priorytety od VI do IX, wyznaczenie instytucji pośredniczących było dokonywane w kontekście terytorium (regionu), w ramach którego będzie udzielane wsparcie. W myśl tego rozwiązania, w każdym województwie rolę instytucji pośredniczącej dla priorytetu pełni samorząd województwa. W danym województwie ten sam podmiot jest Instytucją Pośredniczącą dla Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, VII „Promocja integracji społecznej”, VIII „Regionalne kadry gospodarki” oraz IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” – pomimo od-

miennego zakresu wsparcia w każdym z nich. W zależności od regionu rolę tę pełni urząd marszałkowski, wojewódzki urząd pracy lub – w przypadku województwa świętokrzyskiego – Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego. Skupienie koordynacji działań w ramach wszystkich czterech priorytetów komponentu regionalnego w ramach jednej instytucji daje możliwość kreowania spójnej polityki regionu w obszarach wspieranych z EFS. Jednocześnie przyglądając się temu zagadnieniu w szerszym kontekście niż program operacyjny, warto zauważyć, że właściwie ukierunkowane wsparcie z EFS może stanowić bardzo efektywne uzupełnienie polityki rozwoju, prowadzonej na szczeblu regionalnym lub uzupełnienie polityki danego resortu – na szczeblu centralnym. Wydawać się może, że instytucjom pośredniczącym w komponencie regionalnym znacznie łatwiej jest programować zadania realizowane w ramach różnych obszarów wsparcia. Duże znaczenie ma w tym przypadku sama sprawność instytucjonalna danego podmiotu i efektywna wymiana informacji w ramach jego struktury. Rezultaty osiągnięte w trakcie realizacji programu pozwolą zweryfikować sprawność działania poszczególnych instytucji.

**W PO Kapitał Ludzki,
poza realizacją projektów
wyłanianych w trybie
konkursowym, część
przedsięwzięć jest realizowana
w sposób systemowy,
przez wcześniej wskazane
podmioty.**

Wdrażanie

Rolę operacyjną w ramach PO KL pełnią 23 instytucje wdrażające, zwane także instytucjami pośredniczącymi II stopnia (IP2). Funkcje zostały im powierzone na mocy porozumienia zawieranego z instytucją pośredniczącą. Jedynie w przypadku priorytetu V PO KL takie porozumienie zostało zawarte bezpośrednio z instytucją zarządzającą. Ich najważniejsze zadania są związane z zapewnieniem wyboru projektów, które

uzyskają dofinansowanie z EFS. IP2 zazwyczaj odpowiadają za realizację zadań na poziomie wyodrębnionych w ramach PO KL działań. Zdarza się więc, że w danym priorytecie lub województwie powołano więcej niż jedną IP2. Najwięcej wyodrębniono ich w priorytecie V – trzy. Należy również zauważyć, że nie w każdym priorytecie, czy też województwie, takie instytucje zostały powołane. W takich przypadkach wszystkie zadania związane z wyborem projektów do dofinansowania pozostały w kompetencji instytucji pośredniczącej.

ne urzędów marszałkowskich, ale też takie podmioty, jak powiatowe urzędy pracy czy też instytucje pomocy społecznej. Beneficjenci projektów systemowych w przypadku priorytetów komponentu centralnego są wykazani w dokumencie „Szczegółowy opis priorytetów PO KL”, dostępnym na stronach internetowych www.mrr.gov.pl oraz www.efs.gov.pl. Natomiast w przypadku komponentu regionalnego, informacje o tych podmiotach można znaleźć w poszczególnych planach działań dla priorytetów.

Beneficjenci projektów systemowych

W PO Kapitał Ludzki, poza realizacją projektów wyłanianych w trybie konkursowym, część przedsięwzięć jest realizowana w sposób systemowy, przez wcześniej wskazane podmioty. Do pełnienia tej funkcji przyporządkowano wyspecjalizowane do tego instytucje, które są najbardziej adekwatne pod względem merytorycznym do realizacji projektów systemowych. Tymi podmiotami w komponentie centralnym są z reguły instytucje państwowe. W komponentie regionalnym beneficjenci projektów systemowych są wyznaczani przez samorządy województw. Często funkcję tę pełnią departamenty merytorycz-

Monitorowanie

W systemie instytucjonalnym PO KL, tak jak w każdym innym programie operacyjnym, szczególnie ważną rolę pełni komitet monitorujący. W skład Komitetu Monitorującego PO KL wchodzi przedstawiciele większości instytucji zaangażowanych w realizację programu, jak również przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych oraz reprezentanci Komisji Europejskiej z głosem doradczym. Komitet przede wszystkim nadzoruje poprawność realizacji programu i zatwierdza kryteria wyboru projektów proponowane przez IP oraz IZ. ■

SYSTEM INSTYTUCJONALNY NA POZIOMIE IP2 W PRIORYTETACH KOMPONENTU CENTRALNEGO I W WOJEWÓDZTWACH

Komponent centralny priorytety I – V	
PRIORYTET	Instytucja pośrednicząca II stopnia (instytucja wdrażająca)
Priorytet I	1. Władza Wdrażająca Programy Europejskie, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa 2. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, ul. Tamka 3, 00-349 Warszawa
Priorytet II	1. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa 2. Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych, Ministerstwo Zdrowia, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa
Priorytet III	brak
Priorytet IV	brak
Priorytet V	1. Departament Administracji Publicznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul. Wspólna 2/4, 00-505 Warszawa 2. Biuro Dyrektora Generalnego, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa 3. Departament Wdrażania EFS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, ul. Tamka 3, 00-349 Warszawa
Komponent regionalny priorytety VI – IX	
Dolnośląskie	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Ogrodowa 5b, 58-306 Wałbrzych
Lubelskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Okopowa 5, 20-020 Lublin
Lubuskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Wyspiańskiego 15, 65-036 Zielona Góra
Kujawsko-pomorskie	1. Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Szosa Chełmińska 30/32, 87-100 Toruń 2. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, ul. Słowackiego 114, 87-100 Toruń
Łódzkie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Wólczajska 49, 90-608 Łódź
Małopolskie	Wojewódzki Urząd Pracy, Plac na Stawach 1, 30-107 Kraków
Mazowieckie	1. Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Młynarska 16, 03-718 Warszawa 2. Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych, ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa
Opolskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Głogowska 25C, 45-315 Opole
Podkarpackie	brak
Podlaskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Pogodna 22, 15-354 Białystok
Pomorskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
Śląskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Kościuszki 30, 40-048 Katowice
Świętokrzyskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Witosza 86, 25-561 Kielce
Warmińsko-mazurskie	Wojewódzki Urząd Pracy, ul. Głowackiego 28, 10-448 Olsztyn
Wielkopolskie	brak
Zachodniopomorskie	brak